

WSTĘPNE ZAŁOŻENIA PLANU ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU DLA MIASTA GORAJ

1. Obszar, który będzie objęty planem adaptacji do zmian klimatu

Obszarem objętym Planem adaptacji do zmian klimatu jest Gmina miejsko-wiejska Goraj, która zgodnie z danymi GUS BLD w 2021 roku zamieszkiwało 3 917 osób. Samo Miasto Goraj liczy 881 mieszkańców.

2. Podmioty zaangażowane w opracowanie planu, w tym podmiot wiodący oraz podmioty współpracujące

Zgodnie z zarządzeniem nr 70/2023 Burmistrza Goraja z dnia 5 maja 2023 r. podmiotem bezpośrednio zaangażowanym w realizację jest Zespół ds. opracowania Planu adaptacji do zmian klimatu, składający się z pracowników Urzędu Miejskiego w Goraju

Podmiotem pełniącym nadzór nad całym procesem jest Burmistrz Goraja.

Zaplanowano również szeroki udział społeczności lokalnej w opracowaniu Planu dzięki narzędziom i metodom partycypacji społecznej.

Dodatkowo na etapie opracowania dokumentu przeprowadzona zostanie identyfikacja interesariuszy.

3. Źródła danych, badania, narzędzia i analizy planowane do przeprowadzenia,

Do najważniejszych analiz jakie została przeprowadzona na etapie prac nad dokumentem należy:

- zidentyfikowanie partnerów i interesariuszy, którzy zaangażowani zostaną w proces tworzenia dokumentu. Lista obejmować będzie grupę docelową uczestników konsultacji społecznych. Do możliwych interesariuszy zaliczymy:
 - mieszkańcy miasta i gminy, w szczególności narażeni na skutki zmian klimatu, w tym na zagrożenie powodzią i podtopieniami oraz związane z występowaniem miejskiej wyspy ciepła (np. zamieszkujących tereny zalewowe rzek oraz tereny podatne na podtopienia),
 - organizacje pozarządowe,
 - przedstawiciele biznesu czyli przedsiębiorców, których działalność gospodarcza może zostać zakłócona w związku z zagrożeniami

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

klimatycznymi lub/i działaniami adaptacyjnymi, a także przedstawiciele podmiotów będących potencjalnymi sprawcami zagrożeń lub przyczyniającymi się do ich wzmocnienia oraz będący stronami konfliktów w procesie działań adaptacyjnych.

- Opracowanie części analityczno-diagnostycznej planu adaptacji do zmian klimatu w oparciu o dane zastane oraz analizę dokumentów strategicznych i planistycznych (usługa zewnętrzna – odrębny koszt w projekcie).
- Analizy ryzyka oraz stopnia ekspozycji na czynniki klimatyczne w tym identyfikacja szans i zagrożeń związanych ze zmianami klimatu (usługa zewnętrzna – odrębny koszt w projekcie).
- Analizy jakościowe prowadzone w trakcie procesu partycypacji w zakresie poznania opinii społeczności lokalnej. Szczegółowy plan partycypacji obejmuje harmonogram prac nad dokumentem przyjęty zarządzeniem Burmistrza Goraja.

W dokumencie Planu wykorzystane zostaną wszelkie niezbędne dane z ogólnodostępnej statystyki, zgodnie ze specyfiką przyrodniczo-klimatyczną obszaru objętego Planem.

4. Główne problemy do rozwiązania, możliwości oraz priorytety w perspektywie krótko- i długoterminowej, jakie mają być przedmiotem planu adaptacji

Identyfikacja głównych problemów związanych ze zmianą klimatu i ich wpływu na gminne i jej mieszkańców będzie miała miejsce na etapie opracowania dokumentu. Z własnych obserwacji należy wskazać problem wzrostu intensywności niektórych zjawisk meteorologicznych i częstości ich występowania. Do zjawisk istotnych należą: suszę, fale upałów, długotrwałe okresy bezopadowe, deszcze nawalne lub podtopienie terenu, fale zimna, burze, w tym burze z gradem, oraz związane z nimi silne porywy wiatru i deszcze nawalne.

Do działań priorytetowych jakie zakłada się w dokumencie Planu Adaptacji do zmian klimatu będą ujęte kluczowe działania o charakterze horyzontalnym, które powinny być realizowane we wszystkich województwach zgodnie z zapisami Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku. Do działań tych należą m.in.:

- edukacja w zakresie zmian klimatu i ograniczenia ich skutków,
- monitoring zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa oraz (w dalszej perspektywie) postępu
- we wdrażaniu regionalnych i lokalnych strategii / planów adaptacyjnych,
- planowanie przestrzenne na poziomie lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,

- promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne
- gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych,
- uwzględnienie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury technicznej i mieszkaniowej.

Dla Gminy Goraj niezwykle ważne jest zwiększenie odporności miasta i gminy na:

- występowanie wyższych temperatur maksymalnych oraz fal upałów, potęgowanych przez zjawisko miejskiej wyspy ciepła
- występowanie fal zimna
- występowanie deszczy nawalnych oraz podtopień i powodzi
- oraz inne wynikające z analizy obszaru i partycypacji społecznej

Dokonano również wstępnej identyfikacji głównych interesariuszy:

- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie.
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.
- Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lublinie.
- Wydziały UM ds. ochrony środowiska, planowania przestrzennego, rozwoju społeczno-gospodarczego, zarządzania kryzysowego, pomocy społecznej, inwestycji, transportu i zieleni.
- Komenda powiatowej straży pożarnej.
- Mieszkańcy i organizacje pozarządowe.
- Przedsiębiorcy.

5. Podstawowe wskaźniki strategiczne realizacji planu

W zakładanym do opracowania Planie adaptacji do realizacji wybranej opcji adaptacji zostaną:

- wskazane podmioty odpowiedzialne za wdrażanie opcji,
- oszacowane koszty i zaproponowane potencjalne źródła finansowania,
- określone zasady i wskaźniki monitoringu realizacji Planu Adaptacji
- określony sposób ewaluacji Planu Adaptacji.

Wszystkie zidentyfikowane w Planie wskaźniki mają potwierdzać osiągnięcie celów dokumentów w tym celu nadrzędnego, którym będzie np.: realizacja założeń Planu adaptacyjnego w celu ciągłej poprawy świadomości, bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców, w warunkach zmieniającego się klimatu.

Realizacja Planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Goraj zgodnie z założeniami w dużym stopniu wpłynie na ograniczenie skutków społeczno-ekonomicznych zmian klimatu oraz ograniczy negatywne oddziaływanie miasta na klimat.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zakłada się zgodność zapisów Planu adaptacji do zmian klimatu ze wszystkimi celami Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 tj.:

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska
- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu
- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu
- Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

6. Wstępny harmonogram działań, w tym prace związane z planowaniem i przeprowadzaniem niezbędnych badań, analiz, prac ankietowych,

Proces opracowania Planu adaptacji do zmian klimatu opiera się o założenia przedstawione w zarządzeniach:

- Zarządzenie Nr 70/2023 Burmistrza Goraja z dnia 5 maja 2023 r. w sprawie powołania zespołu ds. opracowania „Planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Goraja”
- Zarządzenie Nr 71/2023 Burmistrza Goraja z dnia 5 maja 2023 r. w sprawie przyjęcia harmonogramu prac nad opracowaniem „Planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Goraj”

Tabela 1. Harmonogram opracowania Planu adaptacji do zmian klimatu

Rok	2023												2024												2025					
Miesiąc	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6			
Faza przygotowawcza																														
Powołanie Zespołu do opracowania plan adaptacji do zmian klimatu																														
Opracowanie harmonogramu prac nad dokumentem																														
Identyfikacja interesariuszy i zaplanowanie																														

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Źródło: Zarządzenie nr 71/2023

Powyższy harmonogram zapewnia przeprowadzenie szerokiej partycypacji zmierzającej do wypracowania wersji końcowej Planu adaptacji. Konsultacje społeczne kierowane są do szerokiej grupy interesariuszy. Obejmują różnorodne metody i narzędzia partycypacyjne w tym:

- grupy przedstawicielskie,
- grono interesariuszy obejmujące organizacje pozarządowe, przedstawicieli biznesu oraz mieszkańców,
- przeprowadzenie Future City Game,
- przeprowadzenie badań społecznych, urbanistycznych prac przygotowawczych oraz warsztatów,
- realizację spotkań /szkoleń realizujących funkcje edukacyjne promujące odpowiedzialne zachowania wobec środowiska i ograniczanie negatywnego wpływu na klimat, celem upowszechniania wiedzy, zmiany postaw i zachowań społeczeństwa oraz zachęcenie grup docelowych do podjęcia działań na rzecz adaptacji do skutków zmian klimatu.

Plan adaptacji do zmian klimatu dla miasta Goraj będzie uwzględniać rozwiązania techniczne i technologiczne zmniejszające oddziaływanie projektu na środowisko (spełniające najwyższe istniejące normy na poziomie europejskim) oraz rozwiązania techniczne i technologiczne efektywnie wykorzystujące mniejsze ilości surowców i zasobów, w tym materiałów, energii, wody oraz powierzchni ziem.

7. Środki wykonawcze lub pakiety środków wykonawczych, które zapewnią realizację założonych celów (poprzez działania inwestycyjne, regulacyjne, organizacyjne, finansowe, promocyjno-informacyjne itd.) – w oparciu o przyjęty harmonogram wdrażania, plan finansowy oraz wyznaczenie odpowiedzialnych jednostek.

Wdrażanie Planu Adaptacji jest procesem wymagającym zaangażowania wielu podmiotów zarządzających gminą i miastem oraz działających w gminie. Do wdrożenia Planu Adaptacji wykorzystane zostaną istniejące ramy instytucjonalne realizacji polityki rozwoju gminy Goraj.

Koordinacja nad realizacją planu działań adaptacyjnych powierzona zostaje podmiotowi lub podmiotom wskazanym w drodze zarządzenia po przyjęciu niniejszego opracowania.

Wśród kluczowych podmiotów zaangażowanych w realizację Planu Adaptacji należy wymienić Urząd Miejski reprezentowany przez przedstawicieli referatów i jednostek:

- ds. koordynacji projektów i realizacji inwestycji,
- ds. gospodarki komunalnej,
- ds. utrzymania urządzeń wodno-kanalizacyjnych,
- ds. ochrony środowiska,
- zarządcy dróg,
- ds. transportu i organizacji ruchu,
- ds. zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa,
- ds. urbanistyki i architektury,
- ds. zdrowia i spraw społecznych,
- ds. organizacyjnych.

Jak również podmioty poza administracją publiczną, takie jak przedsiębiorcy, organizacje społeczne czy liderów lokalnych.

Plan Adaptacji będzie wyznaczał ramy dla polityki adaptacyjnej miasta, której koszty – odnoszące się do osiągnięcia celów Planu Adaptacji, są trudne do oszacowania. Zidentyfikowane w dokumencie działania będą w większości finansowane ze środków własnych JST lub innych podmiotów, ale przy założeniu dużego wsparcia ze środków zewnętrznych w tym funduszy unijnych z dużym naciskiem na program **Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027**.

Poza funduszami UE wynikającymi z polityki spójności, gmina Goraj będzie miała możliwość pozyskiwać środki z:

- Programu LIFE - to instrument finansowy UE poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego celem jest wdrażanie i realizacja unijnej polityki w zakresie środowiska i klimatu, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym bioróżnorodności.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- Horyzont 2020 - jest to program finansujący głównie badania, ale także innowacje w dziedzinie klimatu, środowiska, efektywnej gospodarki zasobami i surowcami (Climate Action, Environment, Resource Efficiency and Raw Materials).
- Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (czyli tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG) - to instrumenty bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein.

8. Zasady monitorowania i rewizji/aktualizacji

Dokument Planu adaptacji do zmian klimatu podlegać będzie procesowi monitoringu oraz ewaluacji. Monitorowanie realizacji Planu będzie prowadzone przez Gminę Goraj w oparciu o wskaźniki na poziomie celów i kierunków działań.

Zebrane dane monitoringowe, przekazane przez podmioty odpowiedzialne za wdrażanie działań adaptacyjnych, posłużą do opracowania sprawozdania z wdrażania Planu Adaptacji. Po zatwierdzeniu sprawozdanie zostanie ono udostępnione w sposób umożliwiający opinii publicznej zapoznanie się z jego treścią.

Proces ewaluacji natomiast dotyczy sprawdzenia, czy w wyniku podejmowanych działań adaptacyjnych powstały spodziewane rezultaty oraz, czy przełożyły się one na realizację wyznaczonych celów Planu adaptacji.

W procesie ewaluacji wykorzystywane zostaną informacje pochodzące z monitoringu oraz dodatkowe badania ewaluacyjne. Przewiduje się przygotowanie ewaluacji w trybie on-going czyli w trakcie obowiązywania Planu Adaptacji oraz ex-post po zakończeniu jej wdrażania.

Oba opisane powyżej procesy mogą dać przesłanki do aktualizacji dokumentu. Mogą to być zarówno zmiany dotyczące prawa i procedur, jak również zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej gminy lub pojawienie się konieczności wdrożenia nowych działań adaptacyjnych.

9. Zgodności z Rozdziałem 4 „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” tzw. SPA2020 w zakresie celów i kierunków działań w procesie adaptacji do zmian klimatu.

Plan adaptacji do zmian klimatu dla miasta Goraj będzie zgodny z polityką ochrony środowiska, wyrażoną w dokumentach strategicznych i planistycznych o zasięgu krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Będzie on wykazywał zgodność z Polityką Ekologiczną Państwa do 2030 r. w zakresie priorytetów Polityki ekologicznej państwa 2030 (PEP2030), celów PEP2030, kierunków interwencji PEP2030, w tym terytorializacji kierunków interwencji PEP2030 w odniesieniu do

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

województwa lubelskiego. Będzie on stanowił również uzupełnienie zapisów „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” w zakresie celów programu ochrony środowiska.

Plan adaptacji do zmian klimatu dla miasta Goraj wykazywać będzie zgodność z Programem ochrony powietrza dla strefy lubelskiej w zakresie działań wskazanych do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefie lubelskiej.

Przedmiotowy dokument będzie zgodny także z przyjętym na obszarze gminy Goraj Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Goraj na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030 a także strategią rozwoju gminy.

10.10. Zakres, zgodny z Podręcznikiem adaptacji dla miast – wytycznymi do przygotowania Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu.

Struktura Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Goraj obejmować będzie następujące elementy:

1. Wstęp.
2. Cele i priorytety Miejskiego Planu Adaptacji.
3. Diagnoza - uzasadnienie potrzeby opracowania planu adaptacji dla miasta
podsumowanie i wnioski z przeprowadzonych analiz (dane liczbowe, mapy).
 - a. Główne zagrożenia wynikające ze zmian klimatu.
 - b. Ocena podatności.
 - c. Analiza ryzyka.
 - d. Opracowanie opcji adaptacji.
 - e. Ocena i wybór opcji adaptacyjnych.
1. Wybrane działania adaptacyjne.
2. Korzyści dla miasta płynące z adaptacji.
3. Wdrażanie Miejskiego Planu Adaptacji – harmonogram realizacji działań adaptacyjnych.
4. Opis działań monitoringowych i ewaluację działań adaptacyjnych.

Plan adaptacji do zmian klimatu dla miasta Goraj zawierać będzie wszystkie wymagane elementy zgodnie z Podręcznikiem adaptacji dla miast – wytycznymi do przygotowania Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

